

Gyümölcsös tervezése - bogyógyümölcsűek

A bogyósok közül a szamóca és a málna elsősorban frissen fogyasztott, másodsorban konzerv- (dzsemek, lé), tej- (joghurtok), és hűtőipari alapanyagként felhasznált gyümölcsök, a ribizli és a köszméte nagyrészt konzervipari feldolgozásra kerül.

A **szamóca** 90%-a víz, de C vitamin tartalma, szerves savai, Ca, Fe, P és cukortartalma igen értékes gyümölccsé teszik. Nem kifejezetten melegigényes, de télen -20 °C alatt tőpusztulást, tavasszal a kései fagyok idején gyakran virágpusztulást szenved. Az érés idején és szeptemberben kifejezetten vízigényes, ezért csak öntözéssel ajánlatos termesztani. A talaj iránt igényes, legjobb számára a humuszos barna homok és homokos vályogtalaj. A túl magas mésztartalmat nem tűri, levélsárgulást szenved. Fajtái gyorsan cserélődnek, sajnos konzervipari feldolgozásra nagyon sok íztelen fajta terjedt el. Házikerti körülmények között fontosabb a jó íz és az igénytelenség, mint a termőképesség. Ilyen helyre való pl. a *Hakras Romata*, a *Bogota* (kései érésű), a *Cambridge Rival* (másodtermést is hoz), a *Korona*, a *Kortes* és a *Lambada*.

A **málna** nagy mennyiségben és egészséges arányban tartalmaz cukrot és savakat, valamint C, P és B9 vitamint. Vízigényes, alacsony hőigényű faj. A téli hideg önmagában nem károsítja, csak az erős hőingadozás. Mint erdőszéli aljnövény, a gyengén savanyú erdőtalajokat kedveli. A *Nagymarosi* fajta ízletességének köszönhetően házikertjeinkben még mindig a legelterjedtebb, bár gömb alakú termése apró és keveset terem. A *Fertődi zamatos* vesszőfoltosságra nem fogékony, fagyasztásra az egyik legkiválóbb fajta, mert alakját felengedés után is megtartja. A *Malling Exploit* nagy méretű, bőtermő, de nem túl jó ízű ipari málna. A *Resa* vagy másik nevén *Lucana* elhúzódva érő és szeptemberi másodtermést is bőven adó jóízű fajta. A *Willamette* vesszőfoltosságra nem fogékony, igen magas színanyagtartalmú, de frissen kevésbé ízletes konzervipari fajta. Az *Autumn Bliss* vagy *Blissy* a sarjon termő málnák csoportjába tartozik, melyek az azévi gyökérsarjaikon is teremnek. Folyamatosan érik, mivel nyári és őszi termése összefolyik. Nagy méretű, piacos, fogyasztásra is kiváló, de íze csak

közepesnek mondható. Ősszel tarra kell vágni és megtrágyázni, fölé pedig kb. 1 méter magasságban 1 méter széles ún. szegfűhálót húzni, mely megtartja a belenövő sarjakat. A *Fertődi kétszertermő* friss fogyasztásra kitűnő sarjon termő változat. A *Fertődi bőtermő* a málna és a szeder hibridje, különleges fűszeres-savanykás ízű, nagyon bőtermő, de fagyérzékeny, vírusfertőzésre és a málna vesszőszúnyog fertőzésére igen fogékony fajta.

A **szeder** a málnához hasonló igényű, bár kissé szárazságtűrőbb nála. A legelterjedtebb *Thornfree* frissen és mélyhűtve is fogyasztható bőtermő fajta, mely elhúzódó érése miatt nem minden termését tudja beérlelni. A Hull nyersen és mélyhűtve is nagyon finom ízű. A *Loch Ness* vagy másnéven *Nessy* a *Thorfree* előtt 2-3 héttel érő, nagy méretű, édes, jó aromájú fajta.

[

A **ribiszke** nagy mennyiségű vitamint, cukrot, savat és ásványi sót tartalmaz (a fekete ribiszke 3-5-ször több vitamint). Virágzáskor a fagy károsíthatja, viszont nem szereti a túl meleg déli lejtőket sem. A fekete ribiszke a hűvösebb, páradúsabb környezetet kedveli és talaj iránt is igényesebb.érés előtt és július végén igénylik a legtöbb vizet, ekkor érdemes öntözni. A piros ribiszke méltán legelterjedtebb fajtája a rendkívül alkalmazkodóképes, öntözés nélkül is jól termő *Jonkheer van Tets*. Kései, nagy fürtű, kiváló ízű, de igényes fajta a *Random*. Hasonló tulajdonságú, de koraiabb a *Red Lake*. A Blanka sárgásfehér színű, igényes, de kiváló gyümölcsű. A fekete ribiszke fajták közül válasszuk a gombabetegségeknek ellenálló, hatalmas, savas gyümölcsű, kevésbé jellegzetes ízű *Titaniat*, vagy az erősen fajra jellemző ízű *Fertődi 1*-et.

A **köszméte** elsősorban befőttnek, dzsemnek, de teljes érésben friss fogyasztásra is kiváló, magas vitamin, pektin, sav és cukortartalmú gyümölcs. Mivel ősei hűvösebb erdőkben élnek, ültetésénél kerüljük a túl meleg, forró helyeket. Öntözést csak nagy szárazság esetén igényel, ilyenkor május második felében és július végén-augusztus elején öntözzük. Talajra nem érzékeny, de a levegőtlen és a túl alacsony humusztartalmú helyeket nem kedveli. A túl meleg, laza homoktalajon inkább törzsre oltva termesszük. Friss fogyasztásra az éretten

sárga, apró gyümölcsű *Szentendrei fehér* és a piros színű *Piros ízletes*,
feldolgozásra a *Pallagi óriás* és a *Zöld győztes* ajánlható.